

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา
Development of Learning Management Model on Good Citizenship
of Students Based on the Sufficiency Economy Philosophy
for Social Studies Teachers

สิริวรรณ ศรีพหล¹

E-mail: siriwan100@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา และ (3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ (1) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวน 17 คน สำหรับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวน 5 คน สำหรับการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา (3) ครูสังคมศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดลองใช้เบื้องต้น เป็น 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบเดี่ยว จำนวน 3 คน การทดลองแบบกลุ่ม จำนวน 9 คน และการทดลองแบบสนาม จำนวน 20 คน และ (4) ครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 4 แห่ง ๆ ละ 30 คน สำหรับขั้นการทดลองใช้ในสถานการณ์จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 ฉบับ (2) รูปแบบการจัดการ

¹ ศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครู
สังคมศึกษา (3) แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา (4) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครู
สังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง (5) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการ
เรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (6) แบบ
ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (7)
แบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง
การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้มัลติเมเดียและพีดีเอชระหว่างควอลิตี้ ประสิทธิภาพ E1/E2 การทดสอบค่าที่
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏว่า

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง พบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสอดคล้องกันที่สามารถนำไปพัฒนาความเป็น
พลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ (1) คุณลักษณะความเป็น
พลเมืองดีด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้เกี่ยวกับ
วิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านทักษะ/กระบวนการตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านคุณธรรม จริยธรรม และ
ค่านิยมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของ
นักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา พบว่า (1) รูปแบบการ
จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับครูสังคมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กำหนด
เป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
องค์ประกอบที่ 2 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 3 จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน
องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล และผล
การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒินั้น พบว่า รูปแบบดังกล่าวอยู่ในระดับ

มีความเหมาะสมมาก (2) ชุดฝึกอบรบทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 5 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา พบว่า (1) ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก (2) ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรบหลังการฝึกอบรบของผู้เข้ารับการฝึกอบรบที่ใช้ชุดฝึกอบรบทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 4 จังหวัดสูงกว่าก่อนการฝึกอบรบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรบทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาสาระที่นำเสนอไว้ในชุดฝึกอบรบทางไกล ทั้ง 5 หน่วย โดยภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ: คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ชุดฝึกอบรบทางไกล การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูสังคมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were (1) to study good citizenship characteristics of students based on the sufficiency economy philosophy; (2) to develop a learning management model on good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy for social studies teachers; and (3) to study the try-out results of the developed learning management model.

The research sample for this study comprised the following groups: (1) a group of 17 experts with knowledge and experience on sufficiency economy philosophy and social studies learning management to provide opinions on good citizenship characteristics based on the sufficiency economy philosophy; (2) a group of five experts with knowledge and experience on sufficiency economy philosophy and social studies

learning management to evaluate the learning management model on good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy for social studies teachers; (3) a group of 32 social studies teachers under Bangkok Metropolis Secondary Education Service Area Offices 1 and 2, obtained by stratified random sampling; then they were divided into three groups for preliminary try-out of the learning management model as follows: a group of three teachers for individual try-out, a group of nine teachers for small group try-out, and a group of 20 teachers for field try-out; and (4) social studies teachers in the 4 Educational Service Areas, each of which consisting of 30 teachers for try-out of the learning management model in real situations.

The employed research instruments were (1) three sets of questionnaires for the experts on good citizenship characteristics of students based on the sufficiency economy philosophy; (2) a learning management model on good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy for social studies teachers; (3) an evaluation form for social studies teachers to assess the learning management model on good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy for social studies teachers; (4) a distance training package for social study teachers on learning management to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy; (5) a questionnaire on opinions of social studies teachers toward the learning management model on good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy; (6) a learning achievement test to assess knowledge and understanding of social studies teachers on learning management to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy; and (7) a questionnaire on opinions of social studies teachers toward the distance training package for social study teachers on learning management to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy. Data were analyzed using the median, inter-quartile range, E1/E2 index, t-test, standard deviation, and content analysis.

Research findings were as follows:

Part 1: Results of the study of good citizenship characteristics of students based on the sufficiency economy philosophy. It was found that the experts were in accord in their opinions that good citizenship characteristics of students based on the sufficiency economy philosophy comprised three components: (1) the good citizenship component

of knowledge and understanding on principles of sufficiency economy philosophy and related fields of study; (2) the good citizenship component of process/skills based on the sufficiency economy philosophy; and (3) the good citizenship component of virtues, ethics and values based on the sufficiency economy philosophy.

Part 2: Results of development of the learning management model to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy for social studies teachers. It was found that (1) the developed learning management model to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy for social studies teachers was composed of the following five components: the first component was the formulation of goals for developing good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy; the second component was the formulation of guidelines for learning management to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy; the third component was the preparation of instructional media and documents; the fourth component was the organizing of learning activities; the fifth component was the measurement and evaluation; also, evaluation results of the developed learning management model to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy for social studies teachers, as assessed by the experts, showed that the developed model was appropriate at the high level; and (2) all of the five units of the developed learning management model to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy for social studies teachers were efficient in accordance with the pre-determined 80/80 efficiency criterion.

Part 3: Try-out results of the developed learning management model to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy for social studies teachers. It was found that social studies teachers had overall opinion that the developed learning management model to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy was appropriate at the high level; (2) the post-training learning achievements of trainees in all of the four provinces, who used the distance training package for social study teachers on learning management to develop good citizenship of students based on the sufficiency economy philosophy, were significantly higher than their pre-training counterpart achievements at the .05 level of

statistical significance; and (3) the overall opinion of social studies teachers toward the appropriateness of contents presented in all of the five units of the distance training package was at the most appropriate level.

Keywords: good citizenship characteristics / learning management model / distance training package / organizing learning activities to develop good citizenship based on the sufficiency economy philosophy / social studies teacher

1. บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในส่วนของความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ซึ่งระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ โดยกำหนดว่า “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบน

พื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 4) นอกจากนี้ ในส่วนของจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ในข้อ 4 ว่า “มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 5)

จากสาระในมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 วิสัยทัศน์และจุดหมายที่กล่าวไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าส่วนที่เน้นมากและให้ความสำคัญ คือ การให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี แต่ในปัจจุบันพบว่า ปัญหาที่น่าเป็นห่วงของนักเรียนมีอยู่หลายปัญหา เป็นต้นว่า ปัญหายาเสพติด ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหาเรื่องความประพฤติ รวมทั้งปัญหาเรื่องการเรียน ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนที่เป็นอยู่และเกิดขึ้นในปัจจุบัน ล้วนเป็นปัญหาที่สะท้อนถึงการที่

เยาวชนไม่เข้าใจบทบาทของตนว่าต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไรในฐานะที่เป็นพลเมืองของชุมชนของสังคม และของประเทศ ดังนั้น การแก้ปัญหาเยาวชนที่เกิดขึ้นนี้ จึงต้องเร่งให้เยาวชนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี

คุณสมบัติของพลเมืองดีจะต้องมีทั้งความรู้ทางด้านวิชาการ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และที่สำคัญจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีอีกด้วย ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา นอกจากการให้ความสำคัญในส่วนของเนื้อหาสาระและความรู้เชิงวิชาการแก่ผู้เรียนแล้ว ผู้สอนควรให้ความสำคัญในส่วนของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติต่อไป

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับสามารถใช้เป็นวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาตน ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติให้มีความก้าวหน้าด้วยความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนเป็นการพัฒนาและบริหารประเทศในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์

จะเห็นได้ว่าในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรม จริยธรรมที่ได้สอดแทรกไว้หลากหลาย อาทิ เป็นคนมีเหตุผล มีเมตตาธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบในการทำงาน ความไม่เห็นแก่ตัว ความสามัคคีในหมู่คณะ ความรับผิดชอบงานของตนเองและส่วนรวม การไม่เบียดเบียน ความร่วมมือ

ปรองดอง สามัคคีกันและมีจิตสาธารณะ จากคุณธรรมจริยธรรมที่สอดแทรกในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของพลเมืองดี ดังนั้นการนำแนวคิดและหลักปฏิบัติที่ปรากฏในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีและใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของพลเมืองดีได้ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนในทุกๆ ระดับชั้นได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้ศึกษา

ด้วยแนวคิดดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเสนอรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งให้ความรู้แก่ครูผู้สอน โดยเฉพาะครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนสู่คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นระบบและอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

ในการเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบ

การจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตลอดจนแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ และอีกส่วนหนึ่งคือการศึกษาสาระสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำสาระสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการวิเคราะห์ลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วจึงจัดทำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารหรือคู่มือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดทำเป็นชุดฝึกอบรบทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำเป็นชุดฝึกอบรบทางไกล เป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ผ่านสื่อประสม ซึ่งประกอบด้วย

สื่อหลัก คือ ประมวลสาระและแนวการศึกษา และสื่อเสริม คือ สื่อปฏิสัมพันธ์ โดยผู้ใช้ชุดฝึกอบรบทางไกลสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อหลักเป็นส่วนใหญ่ และเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจจากสื่อเสริมอีกทางหนึ่ง

ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาชุดฝึกอบรบทางไกลขึ้น เพื่อให้บุคลากรของสถานศึกษา โดยเฉพาะครูสังคมศึกษาใช้ชุดฝึกอบรบเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ ให้นักเรียนมีวิถีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและดีงาม เป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

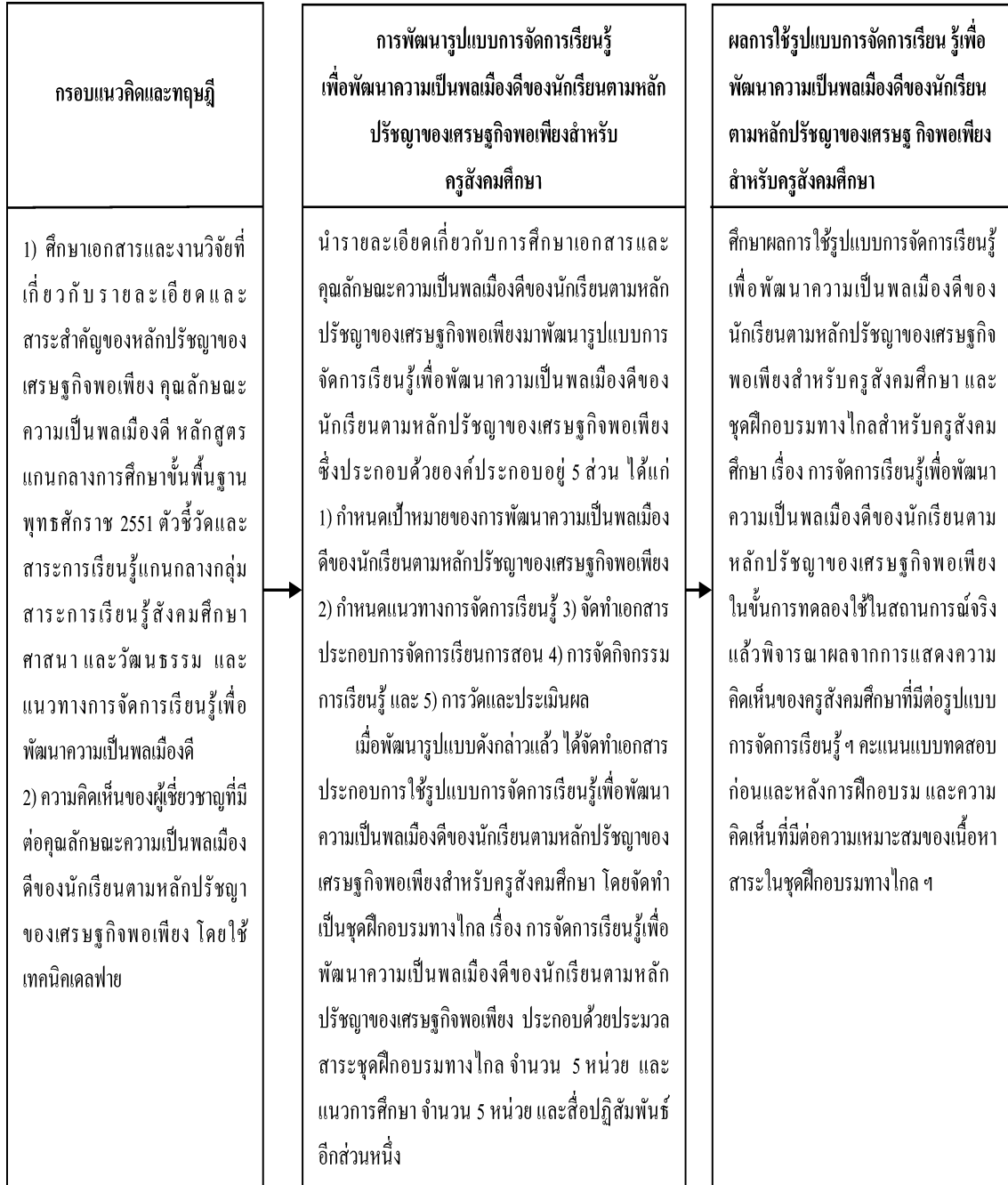
2.1 เพื่อศึกษาคูณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาจำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 3 ฉบับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

ส่งแบบสอบถามฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน โดยส่งเป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น แล้วส่งคำตอบมายังผู้วิจัยทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

ส่งแบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถาม

ในรอบแรก แล้วนำมาเรียบเรียงจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ โดยส่งเป็นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นแล้ว ได้ส่งคำตอบกลับมายังผู้วิจัย โดยทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ส่งแบบสอบถามฉบับที่ 3 ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามฉบับที่ 2 เพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับที่ 3 แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนคำตอบอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้เชี่ยวชาญได้ส่งคำตอบในแบบสอบถามฉบับที่ 3 ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ โดยวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้

และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา

2) แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา

1.3 การรวบรวมข้อมูล เมื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษาแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ทำการประเมินและให้ข้อเสนอแนะรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้ประเมินรูปแบบและให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นโดยพิจารณาจากความถี่ของความคิดเห็น

2. การผลิตเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา คือ ชุดฝึกอบบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ คือ ชุดฝึกอบบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทดสอบประสิทธิภาพขั้นทดลองใช้เบื้องต้น (Try Out) โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ประชากร คือ ครูสังคมศึกษา ที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 รวมทั้ง 2 เขต จำนวน 125 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคมศึกษา ที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยสุ่มร้อยละ 25 ในแต่ละเขต ได้กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นจำนวนโรงเรียน 32 โรง แต่ละโรงเรียนในแต่ละเขตสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโรงเรียนละ 1 คน ได้

จำนวนครูสังคัมศึกษา จำนวน 32 คน แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดลองใช้เบื้องต้น เป็น 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบเดี่ยวจำนวน 3 คน การทดลองแบบกลุ่ม จำนวน 9 คน และการทดลองแบบสนาม จำนวน 20 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ในขั้นทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) กับครูสังคัมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการทดสอบประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน คือ การทดสอบแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลทั้ง 3 ขั้นตอน คือ แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนามตามเกณฑ์ 80/80 จากสูตร E1 / E2

ตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับขั้นทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อ

พัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานการณ์จริง (Trial Runs) โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากร คือ ครูสังคัมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาของภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคัมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละภาค โดยการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยกำหนดภาคที่ทำการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยแต่ละภาคได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 และเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระนองและแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาได้สุ่มโรงเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง และแต่ละโรงเรียนได้สุ่มตัวอย่างครูสังคัมศึกษาและครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาได้กลุ่มตัวอย่างแต่ละ 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. การรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นตอนการใช้ในสถานการณ์จริง ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเอกสารประกอบการฝึกอบรม คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงกับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 4 เขตใน 4 จังหวัด โดยให้กลุ่มตัวอย่างศึกษารายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา

ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงจัดการฝึกอบรมในส่วนของสื่อเสริม คือ การฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า โดยมีระยะเวลาในการฝึกอบรม 2 วัน เพื่อเสริมเติมเต็มการฝึกอบรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2 ชั้นการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมในรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติม และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

2) ผู้วิจัยพิจารณาจากคะแนนทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมในชั้นทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานการณ์จริง

3) ผู้วิจัยให้ครูสังคมศึกษาแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการเสนอเนื้อหาในแต่ละเรื่อง

แต่ละตอน และแต่ละหน่วยของชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ศึกษาความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิเคราะห์ความคิดเห็นโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการอบรมของผู้เข้ารับการอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ dependent)

4.3 ศึกษาความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของเนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิเคราะห์ความคิดเห็นโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของ

นักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 รอบ โดยใช้เทคนิคเดลฟายนั้น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันที่สามารถนำไปพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) ความเป็นมาและสาระสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ความรอบรู้ในวิชาการต่างๆ ที่อยู่รอบตัว

3) ความเชื่อมโยงระหว่างระบบเศรษฐกิจตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบเศรษฐกิจอื่นๆ ของโลก ในกระแสโลกาภิวัตน์

4) แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างยั่งยืน

5) แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

6) แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น การพัฒนาและการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาให้ยั่งยืนสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

7) แนวคิดเกี่ยวกับหลักการพึ่งตนเองทางสายกลาง ความสมดุล และความยั่งยืน

8) วิธีการวางแผนการใช้จ่าย แนวทางการสร้างรายได้ และการประกอบอาชีพที่สอดคล้อง

กับบริบทของสังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

9) แนวคิดเรื่องจิตสาธารณะ

10) แนวทางบูรณาการความเป็นท้องถิ่นและความเป็นสากลได้อย่างเหมาะสมและสมดุล

2. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านทักษะ/กระบวนการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

1) กระบวนการคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การคิดตัดสินใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างสร้างสรรค์

2) มีความรอบคอบ ไม่ประมาท

3) การทำงานเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม โดยมีทักษะการวางแผน การทำงานอย่างมีกฎกติกา ตลอดจนการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

4) มีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีอย่างสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชน

5) มีทักษะในการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ

6) มีทักษะในการปรับตัว และการประยุกต์ใช้

7) มีความสามารถในการใช้และพัฒนาทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า ให้เกิดประโยชน์

8) มีทักษะในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามศักยภาพ

9) รู้จักควบคุมการใช้จ่ายของตนเอง โดยการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย

10) มีความเข้มแข็ง ไม่หวั่นไหวง่าย

มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับผลการเปลี่ยนแปลง

3. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

1) ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย

2) ความอดทน ชยัน หมั่นเพียร มุ่งมั่นในการทำงาน และมองโลกในทางสร้างสรรค์

3) ความมีสติ ความรอบคอบในการตัดสินใจ

4) เห็นคุณค่าของตนเอง พอใจในสิ่งที่เป็นอยู่ ไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น

5) ความประหยัด อดออม

6) ความสุภาพ อ่อนน้อม

7) ความสามัคคี

8) ความมีน้ำใจ การแบ่งปัน เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ตลอดจนช่วยเหลือผู้อื่น เกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการมีจิตอาสาและจิตสาธารณะ

9) ความสำนึกในการอนุรักษ์และเห็นคุณค่าสิ่งแวดล้อม และการสร้างความสมดุลของธรรมชาติอย่างยั่งยืน

10) ยึดทางสายกลางในการดำเนินชีวิตและไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต เพื่อความสุขอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา โดยแยกผลการพัฒนาเป็น 2 ข้อ คือ

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดเป็น 3 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านทักษะ/กระบวนการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 2 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปราย การแก้ปัญหา การสืบสวนสอบสวน การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้เทคนิคพยากรณ์ การศึกษา

นอกสถานที่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวพุทธวิธี

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการอบรมโดยตรงเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการปรับพฤติกรรมผู้เรียนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) การจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6) การจัดแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 3 จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน ได้แก่

1) จัดทำหน่วยการจัดการเรียนรู้โดยการบูรณาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) จัดทำเอกสาร สื่อ นวัตกรรม และ แหล่งเรียนรู้ ประกอบการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของ นักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) **ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน** เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะนำเข้าสู่หน่วยหรือบทเรียน เพื่อเร้าใจผู้เรียนให้มีความสนใจบทเรียน ความสำเร็จของผู้สอนในห้องเรียนอย่างหนึ่งอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขั้นนำ

2) **ขั้นประกอบกิจกรรม** เป็นกิจกรรมหลักของการจัดการเรียนรู้ เวลาส่วนใหญ่ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนอยู่ที่ขั้นประกอบกิจกรรมหรือขั้นกิจกรรมปฏิบัติ

3) **ขั้นสรุปบทเรียน** เป็นกิจกรรมที่มุ่งผู้เรียนสรุปบทเรียนหรือสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วทั้งหมดให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลมาสรุปเป็นแนวคิดหรือหลักการ เมื่อผู้เรียนสรุปสิ่งที่เรียนไปแล้วทั้งหมด จะสามารถนำสิ่งที่สรุปได้หรือมีความรู้นั้นไปใช้ได้ สถานการณ์ใหม่

องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกำหนดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ/กระบวนการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านคุณธรรม จริยธรรม และ

ค่านิยมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การวัดและประเมินผลจึงต้องครอบคลุมพฤติกรรมทั้งสามด้าน

ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบรูปแบบ โดยภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก

2. ผลการผลิตเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคัมศึกษา คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1) **ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** ทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2) **ต้นแบบชิ้นงาน คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การจัดการ**

เรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย (1) ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล (2) แนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล และ (3) สื่อปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า

สำหรับประมวลสาระและแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล จำนวน 5 หน่วย มีดังนี้

หน่วยที่ 1 แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยที่ 2 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยที่ 3 แนวทางการบูรณาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หน่วยที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยที่ 5 การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษาวิเคราะห์ใน 3 เรื่อง ได้แก่

1) ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่

มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบนั้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก

2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในชั้นทดลองใช้ในสถานการณ์จริง (Trial Runs) สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาสาระที่นำเสนอไว้ในชุดฝึกอบรมทางไกล ทั้ง 5 หน่วย โดยภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

6. อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา” มีข้อสังเกตดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของ

นักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน เป็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่เน้นใน 3 ด้านด้วยกัน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้านทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของเจมส์ เอ แบนด์ และ เซอร์รี เอ แบนด์ (James A. Bank and Cherry A. Bank, 1999 อ้างใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555: 1-26) ได้อธิบายว่า เป้าหมายหลักของสังคมศึกษา คือ การเตรียมพลเมืองที่สามารถตัดสินใจด้วยการไตร่ตรองอย่างดี และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตน ในฐานะสมาชิกของชุมชน ประเทศ และโลก และยังมีเป้าหมายย่อยอีก 4 เป้าหมายที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเป้าหมายหลัก ได้แก่ (1) เป้าหมายด้านความรู้ (knowledge goals) (2) เป้าหมายด้านทักษะ (skill goals) (3) เป้าหมายด้านเจตคติและค่านิยม (attitudes and value goals) และ (4) เป้าหมายด้านการปฏิบัติตน ในฐานะเป็นพลเมืองของสังคม (citizen action goals) ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการเป็นพลเมืองดีนั้น พลเมืองจะต้องประกอบด้วยความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมครบทั้งสามด้าน

ส่วนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นที่สอดคล้องกันนั้น มี

หลายข้อที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก คือ ข้อข้อสุดท้ายสุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รวมทั้งมีจิตสาธารณะ

นอกจากนั้น คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรพัฒนาให้แก่เรียนนั้น ในหลายคุณลักษณะก็สอดคล้องกับค่านิยมหลัก 12 ประการ ที่มีการกำหนดขึ้นเพื่อมุ่งหวังสร้างประเทศไทยในอนาคตให้เข้มแข็ง และเป็นค่านิยมที่ให้คนไทยใช้เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตน ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ข้อที่สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในค่านิยมหลัก ข้อ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม ข้อ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน ข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่าย และขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี และข้อ 12 คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

จึงกล่าวสรุปได้ว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรพัฒนาให้นักเรียนนั้น ครูผู้สอนสามารถนำไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา มีข้อสังเกตใน 2 ประเด็นด้วยกัน คือ

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบนั้น เป็นองค์ประกอบที่สอดคล้องกับการจัดระบบการเรียนการสอนที่มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ กล่าวคือ องค์ประกอบที่ 1 และองค์ประกอบที่ 2 ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา เป็นส่วนของปัจจัยนำเข้า ส่วนองค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบที่ 4 ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนของกระบวนการ และองค์ประกอบที่ 5 ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ องค์ประกอบที่ 3 ของระบบการจัดการเรียนการสอน คือ ผลลัพธ์ ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษาที่ผู้วิจัย

พัฒนาขึ้น จึงถือว่าเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับการจัดระบบการเรียนการสอน ครูผู้สอนจึงสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแท้จริง

นอกจากนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคมศึกษาทั้ง 4 เขต ที่อยู่ ณ ชั้นทดลองใช้ในสถานการณ์จริงก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษานั้น มีความเหมาะสมชัดเจน และยังให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า รูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการผลิตเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าวทั้ง 5 หน่วยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เพราะชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตาม

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้เสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประเด็นสำคัญที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นคู่มือหรือเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ครบทุกด้าน

รายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารชุดฝึกอบบรมทางไกลดังกล่าวนี้ ทำให้ครูผู้สอนโดยเฉพาะครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบูรณาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในทุกสาระย่อยได้อย่างหลากหลาย

ครูสังคมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากชั้นการทดลองใช้ในสถานการณ์จริงทั้ง 4 แห่ง คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดระนองนั้น ได้แสดงความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามว่าการเสนอเนื้อหาสาระในชุดฝึกอบบรมทางไกลทั้งใน 4 หน่วย คือหน่วยที่ 1 แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หน่วยที่ 2 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หน่วยที่ 3 แนวทางการบูรณาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหน่วยที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียงหน่วยที่ 5 การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ชุดฝึกอบบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงถือได้ว่าเป็นเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

การที่ครูสังคมศึกษาได้ศึกษาชุดฝึกอบบรมทางไกลดังกล่าว ซึ่งเป็นการศึกษาด้วยตนเองนั้น เป็นการประหยัดทั้งทรัพยากร และเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของชุดฝึกอบบรมทางไกลที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของชุดฝึกอบบรมทางไกลไว้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2540)

ดังนั้น ครูสังคมศึกษาจึงสามารถใช้ประมวลสาระชุดฝึกอบบรมทางไกลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นคู่มือสำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้ครูสังคมศึกษาเห็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา มีข้อสังเกตดังนี้

สมมุติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมก็เป็นไปตามสมมุติฐาน เมื่อนำชุดการฝึกอบรมทางไกลไปทดลองใช้ในสถานการณ์ จริง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 แห่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้มีการศึกษาไว้แล้ว เป็นต้นว่า เทพวาทิ วิจิตรกำธร (2549) ได้วิจัย เรื่อง การปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสอนตามแนวคิดของบลูมและแรทส์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวรรณ ศรีพหล (2553) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับสถานศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรา ตรีธัญญา (2557) ซึ่งได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นนั้น เป็นคุณลักษณะที่สถานศึกษา ควรให้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ และโดยเฉพาะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้นำคุณลักษณะดังกล่าวไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้น เป็นรูปแบบที่มีองค์ประกอบครบถ้วนสอดคล้องกับการจัดระบบการเรียนการสอนในชั้นเรียน ดังนั้นสถานศึกษาสามารถให้ครูผู้สอนนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อการบูรณาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นชุดฝึกอบรมที่จัดทำเป็นคู่มือ ที่ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะเนื้อหาในส่วนของการบูรณาการคุณลักษณะความ

เป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และในส่วนของแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นชุดฝึกอบรมที่ออกแบบให้ครูสังคมศึกษาสามารถใช้ศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ใช้ชุดฝึกอบรมควรศึกษาในส่วนของประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลและแนวทางการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลไปพร้อมกัน กล่าวคือ ศึกษาแผนการฝึกอบรมจากแนวทางการศึกษาทำแบบประเมินตนเองก่อนการฝึกอบรม แล้วจึงศึกษาเนื้อหาสาระในประมวลสาระ พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในแนวทางการศึกษา เมื่อเรียนจบแต่ละหน่วยแล้ว จึงประเมินผลตนเองหลังการฝึกอบรมเพื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการศึกษา การศึกษาด้วยตนเองในรูปแบบดังกล่าวจะทำให้ครูสังคมศึกษามีความเข้าใจอย่างถูกต้องและเป็นการศึกษาด้วยตนเองตามความสะดวก โดยเฉพาะเรื่องของเวลา เมื่อศึกษาและมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว จึงนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นชุดฝึกอบรมทางไกลที่เน้นสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งประกอบด้วยประมวลสาระและแนวทางการศึกษา และสื่อปฏิสัมพันธ์ จึงควรมีการวิจัยโดยการพัฒนาเป็นสื่อประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกในการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

2) ควรมีการวิจัยโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมสำหรับหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบูรณาการหรือสอดแทรกคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา และ การใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 4 แห่ง คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดระนอง ว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนจากครูสังคมศึกษาที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้

เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครูสังคมศึกษา และศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น นักเรียนได้มีความรู้และความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของตนเองสู่ความเป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (2552). เอกสาร “แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา”. ค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2559, สืบค้นจาก <http://www.wt.ac.th/~plan/news/porpeangguide.pdf>

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2540). ชุดการสอนทางไกล. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนาสรร*. หน่วยที่ 5 เล่ม 1. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เทพวาทณี วินิจำจร. (2549). การปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสอนตามแนวคิดของบลูมและแรทส์. ใน *หนังสือการประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ “นวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” เนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี*. วันที่ 6-7 กรกฎาคม 2549 คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นรา ตรีธัญญา. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). สังคมศาสตร์และสังคมศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา*. หน่วยที่ 1. นนทบุรี: บัณฑิตศึกษา, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สิริวรรณ ศรีพหล. (2553). *รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับสถานศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.